

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Vzpomínka na kolegu MUDr. Jana Ševčíka (1936 - 2020)

Je to přibližně rok, kdy jsme se naposled setkali v Praze, při příležitosti přípravy tradiční konference, která bývá vždy v září v Teplicích. Rok rychle uběhl a člověk si teprve teď snad uvědomuje, že mnoho kolegů tady najednou není, že není možné se zeptat na dřívější historii, na zkušenosti, které další generace teprve musí zažít a pochopit.

Jana mám v paměti jako obhájce hygieny a výživy, aktivního člověka, který se vždy angažoval ve své odbornosti. Zním ho do poslední chvíle jako odborníka, se kterým se dalo otevřeně diskutovat o výživě člověka, ale i dalších souvislostech životního stylu a o životě vůbec. Není u nás mnoho lidí, kteří se celý život angažují a organizují akce pro spoustu lidí z hygieny, ale i dalších oborů, které souvisí se zdravím, výživou a potravinami.

Pamatuji se, když jsem se Janem poprvé setkal, po nástupu do tehdejšího Institutu hygieny a epidemiologie (IHE) v Praze. Bylo to v roce 1985. Přecházel jsem tehdy z Vysoké školy veterinární v Brně, kde jsem ukončil kandidaturu ve farmakologii a toxikologii. Nabídl mi nové místo na IHE. V té době zakládal prof. Z. Matyáš nové Centrum hygieny potravinových řetězců v Brně, které bylo koncipováno podle plánů WHO. Byl jsem shodou okolností jeho prvním zaměstnancem. A hned jsem vstoupil do jiné odborné oblasti, která mne zaujala. Hodně se tehdy řešila bezpečnost potravin a výživy.

Na počátku 90. let se začal rozvíjet národní monitoring dietární expozice. Pověřili mne jeho vedením. Hodně mne v té době pomáhal prof. M. Ticháček, epidemiolog, a později i doc. J. Kříž, výborný hygienik, ředitel SZÚ. Vzpomínám si, že Jan s dalšími kolegy často asertivně vstupovali do diskuse o principech monitorování, o názvosloví, o interpretaci výsledků, pro veřejné zdraví. Vnímám to teď jako milou vzpomínku, protože co nakonec může každému pomoci - přece kritické hodnocení, ale veskrze pozitivní. Komunikace byla docela živá, a trvala vlastně až do konce Janova života. Hodně jsme spolupracovali v oblasti pochopení nových formátů dietárních referenčních standardů, které přicházely z EU. Trvalo nám, než jsme společně upravili formát denních doporučených dávek tak, aby odpovídal mezinárodnímu formátu. Dnes se nad tím možná nikdo nepozastaví, ale v té době, kdy se vstupovalo do EU, to bylo vzrušující období.

V posledních letech se naše spolupráce točila hodně kolem konference v Teplicích. Léta ji garantoval a to s láskou a zaujetím. To lidé poznali a rádi se na konference vraceli, protože se snoubila odbornost s příjemným společenským kontaktem.

Jedna z posledních vzpomínek byla v jarních měsících roku 2020. Společně jsme pátrali, kdy se u nás vlastně začal v ČR používat ve školách rybí olej z tresčích jater u dětí. Dříve kvůli vitamínu D a A. Pak jsme si uvědomili, jak cenné to bylo i z hlediska přívodu omega-3 mastných kyselin EPA a DHA, o kterých se dnes hodně mluví. Pořád se snažíme zlepšit jejich přívod v populaci, v souvislosti primární prevence chronických zánětů, protože ryby se u nás bohužel tradičně konzumují málo, na rozdíl v minulé historii.

Teď, po roce, kdy jsme se v březnu společně setkali v Praze, při začínající pandemii Covid-19, si uvědomuji, jak je náhle život chudší o zkušené odborníky a přátele, kteří se svou profesí plně věnovali zdraví lidí okolo nás. Jan žil aktivní život (1936 - 2020) a myslím, že na něj já i současná generace odborníků nikdy nezapomene. Přiučil jsem se od něj a jsem tomu rád.

S úctou

prof. MVDr. J.Ruprich, CSc., vedoucí Centra zdraví, výživy a potravin, SZÚ, Praha